Stichting
Dassenwerkgroep Brabant

Digitale **Nieuwsbrief**
Nr. 47 **Maart 2018**
Uitgave ten behoeve van vrijwilligers en begunstigers van de stichting

In dit nummer:

Gedachtenwissel

Cultuurvolger?

Dassenambulance

DA'S GEBEURD

Opgegraven

Bijzondere stormschade

Faunapassage 1.1

Wonen op stand

Colofon

Deze Digitale Nieuwsbrief verschijnt vier maal per jaar. Hij wordt via email verspreid onder abonnees.

Aanmelding voor de Nieuwsbrief is mogelijk door een email te sturen aan het redactie-adres.

Uw email-adres wordt uitsluitend gebruikt voor het versturen van deze Nieuwsbrief en niet voor enigerlei vorm van reclame, advertising of werving.

Afmelden kan door een email te sturen aan het redactie-adres onder vermelding van "Afmelding nieuwsbrief".

Redactie-adres:
nieuwsbrief@dassenwerkgroepbrabant.nl
Website: www.dassenwerkgroepbrabant.nl
KvK 17190229
Rabobank Boxmeer
IBAN: NL78RABO 0121.8829.34
(BIC: RABONL2U)
info@dassenwerkgroepbrabant.nl

Stichting Dassenwerkgroep Brabant zet zich in voor de das in Brabant. Zij doet dit onder meer d.m.v. informatieverstrekking en voorlichting, het verzamelen en verspreiden van gegevens en het verrichten van veldwerk.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

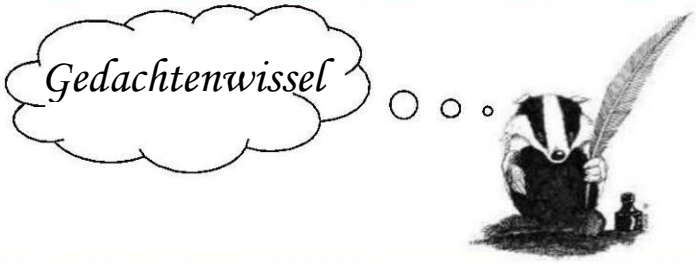

In deze rubriek willen we de lezer van de Digitale Nieuwsbrief aan het woord laten. Als je iets te melden hebt, je hebt een leuke anecdote of een vluchtige ontmoeting met een das gehad, schrijf het ons. Ook als je over een bepaald onderwerp van gedachten wilt wisselen of wilt reageren op een artikel in een vorige nieuwsbrief kan dat. Mogelijk leidt dit weer tot een reactie op jouw Gedachtenwissel. Stuur je Gedachtenwissel van maximaal een half A4-tje als Word-document of getypt in een mailtje naar de redactie van de Nieuwsbrief.

Opportunist

Waar de das voorkomt zie je de aanwijzingen voor zijn aanwezigheid bijna overal. Hoewel het een schuw dier is verraadt hij zich door op veel plaatsen diverse sporen achter te laten. Dit varieert van pootafdrukken (prenten), mestputjes en foerageersporen tot graafwerk. Als je er op gaat letten zie je deze activiteiten overal terug.

Dat is niet vreemd, want een das maakt op zoek naar voedsel graag gebruik van het hele gebied dat hij tot zijn beschikking heeft. En daarbij maakt het niet uit of het voedselrijk of schraal, nat of droog, hoog of laag gelegen, rustig of wat minder rustig gebied is. De das lijkt zich overal thuis te voelen. En daarbij maakt hij dankbaar gebruik van de ruimte die hij krijgt.

Dit geldt ook voor zijn burcht. Die maakt hij het liefst op een hoge en droge, rustige plek. En daarbij is hij vaak heel inventief. In deze nieuwsbrief enkele voorbeelden daarvan.

Verder ook aandacht voor het ophalen van dode, gewonde en jonge dassen. Om dit nog beter en efficiënter te kunnen doen beschikt de Dassenwerkgroep Brabant sinds kort over een heuse dierenambulance.

Redactie Nieuwsbrief

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale Nieuwsbrief

Cultuurvolger?

De das wordt vaak een cultuurvolger genoemd. Maar je kunt je afvragen of hij dat ook daadwerkelijk is. Of wordt de cultuur hem misschien een beetje opgedrongen?

Dassenburchten bevinden zich traditioneel vaak in bosgebieden. Maar even zo vaak graven dassen tegenwoordig hun holen in houtwallen, slootkanten, dijken en zelfs akkers en (spoor-)wegtaluds.

Misschien is dat tegen wil en dank omdat de mens steeds meer van het natuurlandschap in gebruik neemt. En daarmee de natuur dwingt tot het accepteren van minder voor de hand liggende plekken. Een goed voorbeeld hiervan is de kerkuil, die zelfs bijna uitsluitend van kunstmatige nest-gelegenheid gebruik maakt. Hij dankt daar zelfs zijn naam aan. Maar zoals de vos en de slechtvalk bewijzen bieden steden zelfs nieuwe kansen; het zijn voor hen uitermate geschikte leefgebieden.

Dassenburcht grenzend aan een weiland

Ook wat betreft het voedselgebied biedt het cultuurlandschap volop mogelijkheden. Van begraasde en bemeste graslanden tot maispercelen en boomgaarden, ze vormen allemaal ideale foerageermogelijkheden voor de das. En als er dan ook nog voldoende afwisseling is in voedselaanbod en perioden waarin dit beschikbaar is, dan kan gerust gesproken worden van nieuwe kansen voor de das. Wat niet wegneemt dat op plekken waar dit niet het geval is en verschraling plaatsvindt door toedoen van de mens, juist verslechtering optreedt.

Dassenburcht in een slootkant

Je kunt dus in elk geval zeggen dat dassen daar waar de mogelijkheden zijn dankbaar gebruik maken van het aanwezige cultuurlandschap. Een extra nadeel voor de

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

das is het feit dat hij territoriaal is. Verdwijnt er een geschikte burchtlocatie dan moet er binnen het territorium vervangende huisvesting worden gezocht. Hetzelfde geldt voor het foerageergebied. En dat is steeds meer in de nabijheid van bebouwing. Was dit uit andere landen, zoals het Verenigd Koninkrijk, al bekend, inmiddels hebben ook in Brabant de eerste dassen zich in woonwijken en op bedrijventerreinen gemeld. Het zijn de eerstelingen, de durfals. Want net zoals de mens is ook de das een individu met zijn eigen karakter-eigenschappen. De gemiddelde das is zeer schuw en zal absoluut elk contact met mensen mijden. Dassen die bedreigd worden door oprukkende bebouwing verlaten uiteindelijk het gebied. Slechts een enkeling neemt meer risico en neemt de aanwezigheid van mensen voor lief. Dat deze eigenschap op den duur gaat leiden tot meer stadsdassen ligt in de lijn der verwachting, maar het zal nog zeker ettelijke generaties duren voordat het normaal is dat dassen zich ook overdag in bebouwd gebied laat zien. Duidelijk is dat de das zich over het geheel genomen steeds meer in de nabijheid van de mens ophoudt. Daar komt nog bij dat dassen zeer honkvast zijn en zich niet zo snel laten verjagen. Wat ons betreft is het een welkome gast in de menselijke leefomgeving.

Dassenburcht naast een bedrijventerrein

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Dassenambulance

De vrijwilligers van de Dassenwerkgroep Brabant halen al jaren vele dode dassen op en zetten zich in om hulpbehoevende dassen te redden. Dit om toekomstige aanrijdingen en onnodig dierenleed te voorkomen en de verkeersveiligheid voor de mens te bevorderen.

In de loop van de jaren is het ophalen van dode en hulpbehoevende dassen steeds verder geprofessionaliseerd. Er is een mobiel meldnummer gekomen dat 24/7 bereikbaar is (06-48279968). Alle dode dassen worden door de Dassenwerkgroep onderzocht en geregistreerd en eventueel doorgestuurd naar het DWHC in Utrecht voor onderzoek naar dierziekten of naar Wageningen UR in Lelystad als het stroperij betreft.

In 2015 is de Dassenwerkgroep gaan samenwerken met Stichting Afhandeling en Monitoring Fauna-aanrijdingen (SAMF). Sindsdien registreert de Dassenwerkgroep Brabant de aangereden dassen in het BOA registratiesysteem, en komen veel meldingen binnen via de meldkamer van de politie, waar aangereden wild gemeld kan worden op tel. 0900-8844.

Inmiddels halen de vrijwilligers alleen al ca. 200 dode dassen per jaar op in Noord-Brabant en Noord-Limburg. Gelukkig worden ook steeds meer meldingen gedaan van levende dassen die mogelijk hulpbehoevend zijn omdat ze zich in een ongebruikelijke situatie bevinden. Het kan hierbij gaan om een gewonde of verdwaalde das, maar ook om verweesde dasjes.

In voorkomende gevallen rijden vrijwilligers van Dassenwerkgroep Brabant soms heel Nederland door om te helpen met het zoeken en vangen van verweesde dasjes op de betreffende dassenburcht. Hiervoor blijven ze vaak hele nachten in het bos. Of om een gewonde of hulpbehoevende das op te sporen, te vangen, of over te nemen van andere dierenambulances en

De nieuwe aanwinst

naar Das & Boom te vervoeren. Voor de opvang, het herstel, en het terugplaatsen van deze dassen werken we goed samen met het opvang-centrum van Das & Boom.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Alhoewel de vrijwilligers voorzien zijn van veiligheidskleding en de nodige materialen werd al het vervoer gedaan met onopvallende privé auto's. Zowel voor de vrijwilligers om veilig te kunnen werken, als ook om betere zorg te kunnen leveren aan hulpbehoevende dassen is er bij Stichting DierenLot een aanvraag ingediend voor een dierenambulance. Een kleine, eenvoudig uitgeruste dierenambulance zou voor ons een gigantische vooruitgang betekenen.

We zijn dan ook heel blij dat Stichting DierenLot onze aanvraag heeft gehonoreerd. Op woensdag 28 maart hebben wij een dierenambulancewagen mogen ontvangen. We hopen hier nog vele jaren de das, en sporadisch ook andere wilde dieren, mee van dienst te kunnen zijn. De eerste veilige ritten zijn inmiddels al gemaakt.

De overdracht van de sleutel

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

DA'S GEBEURD

In deze rubriek komen berichten aan bod over kleine en/of grotere voorvallen die gespeeld hebben binnen het werkgebied van de Dassenwerkgroep Brabant.
Heb je zelf iets te melden…??? Laat het ons weten!!

Opgegraven

Dassen hebben voor de locatie van hun burcht een voorkeur voor hoogteverschillen. Steilranden en taluds hebben een grote aantrekkingskracht op de dieren. In relatief vlak terrein liggen dassenburchten vaak op het hoogste punt. Het is dan ook niet verwonderlijk dat op oude vuilstortlocaties die met aarde afgedekt zijn vaak dassenburchten voorkomen. Zeker als ze ook nog eens beplant zijn en het er rustig is.

Vroeg of laat stuiten de dassen bij hun niet aflatende graafwerk op de overblijfselen van onze wegwerpmaatschappij. Niet dat ze zich er iets van aantrekken, het opgegraven huisvuil wordt achteloos weer weggeworpen. Voor een das maakt het absoluut geen verschil waarin ze hun burcht uitgraven. Burchten worden aangetroffen in klei, leem, zand en zelfs rotsbodems. Voorwaarde is

Overblijfselen van onze wegwerpmaatschappij

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

alleen dat ze er hun gangen en kamers in kunnen maken. En dat kan ook tussen het grofvuil.

Veel oude vuilstortplaatsen bevatten grotere of minder grote hoeveelheden schadelijke stoffen,

zoals zware metalen, PAK en PCB's. Naar de risico's die deze stoffen vormen voor de volksgezondheid en de ecologie wordt in opdracht van de provincies onderzoek gedaan. In dit onderzoek wordt met name ook de das betrokken omdat hij direct in aanraking kan komen met giftige stoffen of ze indirect binnen kan krijgen, bijvoorbeeld via het voedsel. Als er onaanvaardbare risico's zijn voor de ecologie op en rond de oude vuilstortlocaties dienen wettelijke maatregelen te worden genomen.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Bijzondere stormschade

Op 18 januari 2018 raasde er een uitzonderlijk zware storm over Nederland. Met windstoten van meer dan 120 km/h zorgde deze storm voor veel problemen. In Grave werd de zwaarste windstoot in Noord-Brabant, van maar liefst 123 km/h, gemeten. Treinverkeer lag stil, op luchthavens werden vluchten gestaakt en op de snelwegen waren zeker 66 vrachtwagens gekanteld. En niet alleen vrachtwagens kantelden. Ontelbare bomen verloren hun grip en vielen om of braken af.

Met man en macht werd er druk gewerkt om de bomen en takken van wegen en paden te verwijderen, en bossen te inspecteren op gevaarlijke situaties.

Tijdens de inspecties bleken dassenburchten niet gespaard. Ook op diverse dassenburchten waren bomen omgewaaid, met alle gevolgen voor de burchten van dien.

Peter Philipsen, beheerder van Landgoed Geysteren trof echter iets unieks aan. Onder een monumentale beuk zat al jaren een dassenhol. Deze statige boom was vlakbij de grond afgebroken en gaf iets bijzonders prijs. Peter, natuurman in hart en nieren, herkende het direct.

De beuk bleek tot ca. 1,5 meter hoogte hol te zijn geweest. De dassen hadden van onder uit een gang gegraven in deze holle ruimte en er een kamer van gemaakt zoals duidelijk te zien was aan de vele dassensporen en dassenharen. Een geweldige waarneming.

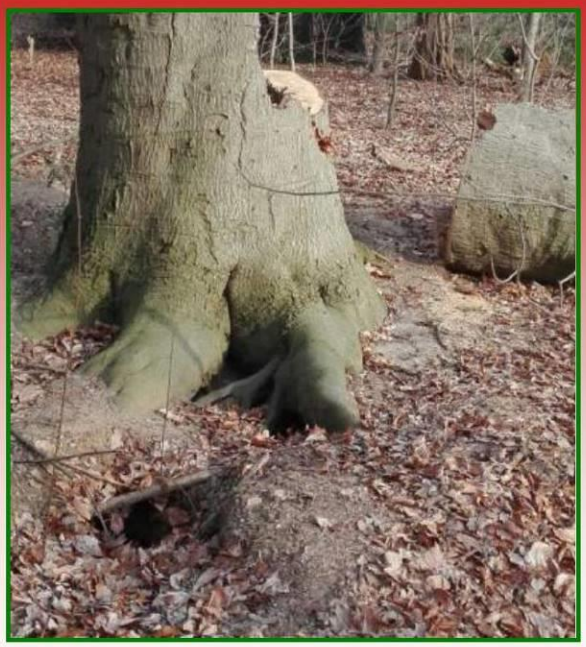

Als in een sprookje. Een kamer van een dassenburchtje in een holle boom.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Faunapassage 1.1

In Noord-Brabant zijn inmiddels een groot aantal faunapassages van het type "kleinwildtunnel" onder wegen aangelegd. Dit zijn passages die niet specifiek voor dassen en kleinere dieren bedoeld zijn, maar die ook door grotere dieren te passeren zijn, zoals vos en wolf. De kleinwildtunnel is ca. 1 meter breed en is meestal van beton.

Omdat een kleinwildtunnel vaak ook vrij hoog is en daardoor diep ligt, bestaat de kans dat er bij hoge grondwaterstanden en veel regenval water in de tunnel blijft staan. Uiteraard is dit niet de bedoeling en moet dit bij de aanleg voorkomen worden. Faunapassages dienen immers jaarrond gebruikt te kunnen worden.

Kleinwildtunnel

Op advies van de Dassenwerkgroep Brabant is bij een dergelijke wildtunnel onder de N321 door de provincie bij wijze van proef een oplossing gecreëerd.

De ge-upgrade tunnel blijft daardoor ook bij hoge waterstanden passeerbaar. De oplossing bestaat uit een loopplank die boven het hoogste waterpeil tegen de tunnelwand is aangebracht en waardoor dieren toch met droge poten de overzijde kunnen bereiken.

Kleinwildtunnel met loopplank

Deze aanpassing blijkt prima te werken; dassen blijven de tunnel ook bij hoogwater gebruiken, getuige de wissels aan weerszijden van de tunnel. Door welke andere dieren de loopplank wordt gebruikt, daar moet nog onderzoek naar worden gedaan.

Het op grote schaal toepassen van deze aanpassing vraagt natuurlijk om een duurzamer materiaal dan hout. Het kan bijvoorbeeld vervangen worden door beton of staal.

Zoals gezegd dienen faunapassages zo aangelegd te worden dat er nooit water in staat. Dit voorkomt dat er achteraf (dure) aanpassingen moeten worden gemaakt.

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Wonen op stand

De das is voor wat betreft zijn woonsituatie aangewezen op droge, hoger gelegen plekken. Hier moet hij zijn burcht, bestaande uit ondergrondse gangen en kamers, kunnen uitgraven. Maar wat doe je als, zeker in hoogwaterperiodes, deze plekken schaars zijn?

Een vindingrijke dassenfamilie in een waterrijk poldergebied heeft van een nood een deugd gemaakt. Een al jaren leegstaande en vervallen schuur dient als woonverblijf.

De oude vervallen schuur

Ook mensen maken immers graag gebruik van de hogere gronden. De dassen hebben tussen de fundamenten en onder de vloeren van de schuur hun pijpen gegraven.

Omdat de schuur niet meer in gebruik is en geen mens er zich laat zien kan de dassenfamilie er ongestoord haar gang gaan.

Dassenpijpen tussen de fundamenten

Vele kuubs zand zijn verzet en in de loop der jaren is de burcht uitgegroeid tot een riant verblijf met zo'n 7 ingangen en een aantal ondergrondse kamers.

Vers zand en nestmateriaal wijzen op bewoning

Wonen op stand . . .
zolang de mens het toestaat.

Ja, Da's allemaal gebeurd

Stichting
Dassenwerkgroep Brabant
Digitale **Nieuwsbrief**

Brabant Dassenland

De Mortelen - Oirschot

Esters Broek - Escharen

Strabrechtse heide - Heeze

Keentse Uiterwaard - Keent

© Dassenwerkgroep Brabant